

Fig. 10. Lærkestolper og vandrette granrafter med slyngplanter.

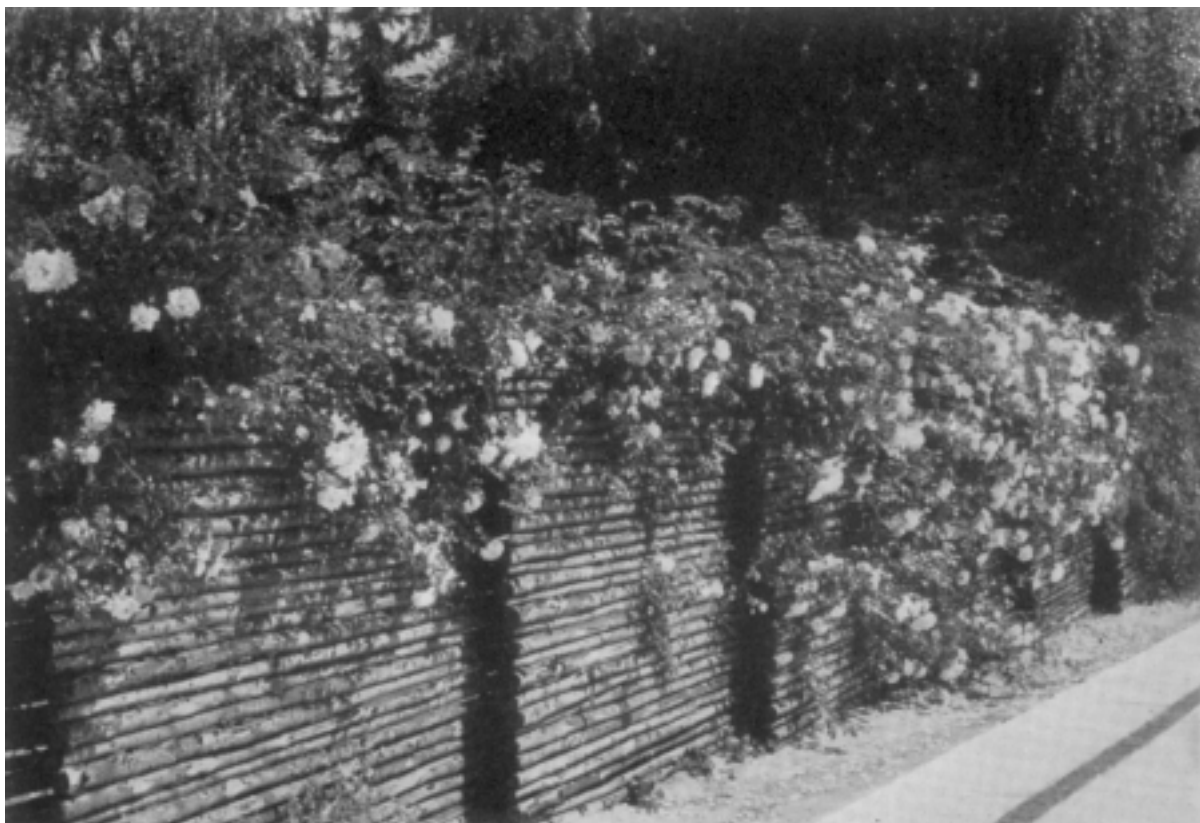

Fig. 11. Vandret raftehegn med slyngroser.

4. Hegn af metaltråd og fletværk.

a. Metaltrådshegn.

Den simpleste form for metaltrådshegn er de *foreløbige hegn*, som anvendes som støttehegn for unge hække under opvæksten.

Hønsenet eller evt. kyllingenet er udmærket som espalier for en ny hæk og som støtte for gamle hække. Nettet sømmes på stolper af gran eller fyr, anbragt med 1½ til 2 m afstand. Det er hverken smukt eller grimt og forsvinder hurtigt ud af syne, når hækplanterne gror op og dækker det. Sådanne forsvindingshegn er også udmærkede om offentlige haver. De hegner godt, da de ikke er nemme at klatre over.

Mere solide er *vildthegnene* – dansk stålgærde – som er ret stormaskede, de mindste masker forneden nærmest jorden, hvor de således er haretætte, de største foroven, hvor de kun er tætte for større vildt.

Et vildthegn er lige så uprætentios som de førstomtalte hegn af hønsenet, men de indbyder i høj grad til at klatre på, hvorfor de bl. a. i skove, hvor de anvendes om unge trækulturer, foroven må suppleres med en eller flere rækker pigtråd, anbragt på lasker, som skal vende væk fra en evt. færdselsvej op ad hegn.

Som hegn om frugtplantninger er det et udmærket hegn, og om mindre haver kan det også anvendes, men bør dog suppleres med en plantning af slyng- og klatreplanter. Det er særdeles velegnet som espalier for bl. a. alle sorter *klematis*, *kaprifol* og *slyngroser*, mens man bør undgå meget kraftigtvoksende slyngplanter som *polygonum* og *humle*.

b. Hegn af maskinfletværk.

Det er tilrådeligt at lade fagfolk tage sig af opstillingen af hegn af maskinfletværk. Prisen på opsætningen er da også oftest indbefattet i trådvarefabrikkernes priser på disse hegn.

De opsættes på stolper af T- eller L-jern med en indbyrdes afstand af 2–2½ m. Stolperne bør behandles med rustbeskyttende maling, og selve fletværket bør være galvaniseret. Til stolper anvendes dimensioner på 40 mm, når det drejer sig om L-jern, 45 mm for T-jern. Den bedste trådtykkelse er 2,2 mm, idet den følgende kvalitet på 2,5 mm virker for tung. Maskestørrelsen kan passende være 40 mm, hvor en tennisbold ikke går igennem.

For hegnets ender og ved låger opsættes gerne skræstivere for at holde hegnet jævnt stramt, og især i løs jord er det nødvendigt at armere disse skræstivere med en kegleformet fodplade.

Disse hegn kan også suppleres med en hæk eller beklædes med slyngplanter.

En smuk løsning er det at fastbinde rørvæv på hegnet og lade klatreplanter løbe op ad dette. Her er *vedbend* og stedsegrøn *kaprifol* fortræffelige.

Rørvævet er det samme, som bruges i bygningsindustrien til pudsunderlag. Det fås i flere bredder svarende til de gængse højder på maskinfletværk, fra 100 cm og opefter, men kan iøvrigt klippes af i den ønskede bredde. Rørvævet er „syet“ sammen med fin ståltråd, som ved opsætningen på fletværkshegnet bør vende væk fra hegnet.

III. Lævirkning.

Et hegn lævirkning beror på 1) nedsættelse af vindens mekaniske kraft, (hvad der i almindelighed kan ses bort fra her i landet), og 2) nedsættelse af vindens hastighed.

Inden for planteavl er man interesseret i de sekundære virkninger ved nedsættelsen af vindhastigheden, nemlig en formindsket udveksling af vanddamp, kultveilt og varme mellem luftlagene nærmest jorden (og planterne) og de højere luftlag.

Ved større læ forøger man således luftens indhold af vand, kultveilt og varme til fordel for plantevæksten.

Det afhænger af hegnets karakter, hvor stor lævirkning man opnår.

Hegnets *tæthed* er af overordentlig stor betydning, dog ikke således at forstå, at det tætteste hegn har den bedste lævirkning. Tværtimod dannes der bag et 100 % tæt hegn (med hulprocenten 0) hvirvler og træk til skade for plantevæksten. Den egentlige lævirkning bag sådanne hegn (som f.eks. tætte plankeværker, raftehegn, kompakte hække o. lign.) begynder først i en vis afstand, men fortsætter til gengæld længere ud end bag mere åbne hegn.

Et hegn med hulprocenten 35, altså et hegn, hvor ca. en tredjedel er huller, giver det bedste total-læ. En større hulprocent giver for lidt læ, en mindre procent forvolder som nævnt hvirvler og træk.

Det har vist sig, at et levende hegn uden løv i vintertiden giver 60 % mindre læ end samme hegn med blade. Derfor vil man i stærkt vindudsatte egne ofte foretrække stedsegrønne hegn, fortrinsvis af *hvidgran*, *rødgran* eller *fyr*.

Mange plantearter har den uheldige egenskab at opstamme sig selv, således at de bliver åbne forneden og giver anledning til undertræk. Det drejer sig bl. a. om forskellige poppelarter og mange nåletræer. Sådanne hegn, åbne forneden og tætte foroven, er absolut dårligere end slet intet hegn.

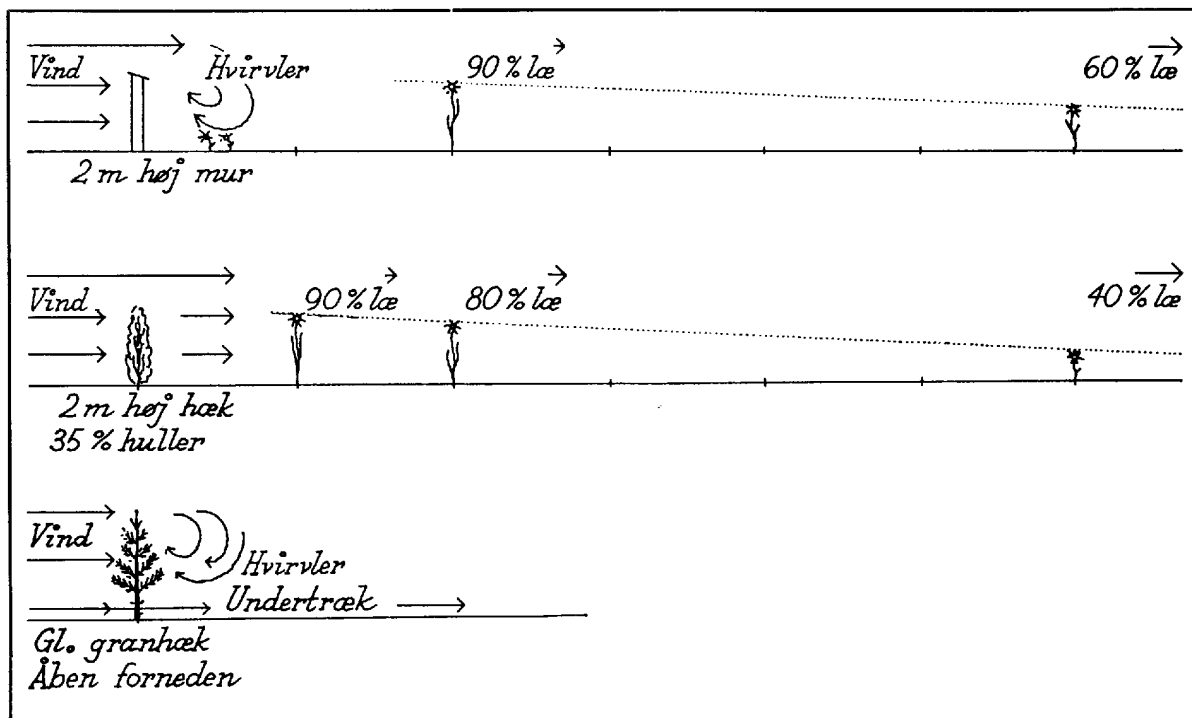

Fig. 14. Forskellige hegnstypers lævirkning.

Ulempen kan imødegås ved omhyggelig vedligeholdelse, klipning og udtynding i tide, så træerne ikke skygger for meget for sig selv og for nabotræerne. Iøvrigt er høje, slanke popler af fastigiata-typen udmærkede i visse læhegn som vindbrydere, hvor de rager op over de omstående læplanter.

Lævirkningen aftager med afstanden fra hegnets. Bag de bedste læhegn er der i en afstand af 10 gange læhegnets højde endnu 50 % lævirkning.

Lævirkningen aftager stadig udefter; i en afstand af 30 gange hegnshøjden er der således kun 10 % lævirkning, d. v. s. at der i denne afstand ikke er nævneværdig læ tilbage.

Foran et hegn, altså på vindsiden, er der også nogen, men dog betydelig mindre lævirkning end bag det. I en afstand af 5 gange hegnets højde er der kun 10 % lævirkning.

Et system af læhegn med flere hegn anbragt parallelt med hinanden og vinkelret på den fremherskende vindretning, giver ikke større læ end et enkelt hegn, med mindre hele landskabet er opfyldt af læhegn eller andre vindbrydende genstande.

Til læbælter bruges fire gange så megen jord og følgelig fire gange så mange planter som til et enkelt læhegn eller en hæk, og lævirkningen er som nævnt ikke større. Tillader derfor vindforholdene iøvrigt, at et enkelt læhegn kan bringes til at vokse frem og trives, vil et sådant være at foretrække frem for et læbælte. Planterne i et læbælte bør være nogenlunde lige høje, ikke lavere i vindsiden og højere mod læsiden – et strømnet hegn yder mindre læ end et hegn med lodrette sider.

Den indirekte lævirkning i et landskab bliver større, jo længere væk man kommer fra kysten og størst i et landskab med mange levende hegn.

Det ideelle læhegn vil derfor være et levende hegn af passende tæthed, lige tæt fra jorden og opefter, anbragt vinkelret på den fremherskende vindretning, (her i landet som oftest vestenvinden), og hvor det drejer sig om 2 m høje hegn med en afstand på ikke over 60 m til næste læhegn.

Iøvrigt skal det „ideelle“ hegn være i besiddelse af en række andre egenskaber, som er nævnt i det foregående afsnit.

Åge Nicolaisen. C. Th. Sørensen.